WASHINGTON D. C.

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 212. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 13-го СЕРПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 212. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 13, 1952. VOL. LX.

СТІВЕНСОН НА НАРАДАХ З ПРЕЗИДЕНТОМ

Вашингтон. — Кандидат на демократичного президента, губернатор з Ілиной Адлей Е. Стівенсон, приїхав до Білого Дому на наради з президентом Труманом у справі складення передвиборчої стратегії. Разом з губернатором приїхав призначений ним керівник передвиборчої демократичної кампанії, Вілсон В. Вайет з Луївіл і щойно призначений голова Краєвого Демократичного Комітету Стівен А. Мічел з Шікаго. Зустріч, уряджена під час перекуски, становить частину нарад президентового кабінету й дала нагоду старим і новим провідникам Демократичної партії з'ясувати головні теми кампанії як теж вигладити різні спірні справи між „поміркованим" і „ліберальним" крилом партії. Крім Стівенсона був запрошений кандидат на демократичного віцепрезидента, сен. Джан Спаркман; секретар стейту Дін Ачесон і голова об'єднаних генеральних штабів, ген. Омар Н. Бредлі. Дальше: голова Центральної Розвідчої Агенції, ген. Волтер Б. Смит; директор Взаємної Безпеки, Аверел Гарріман; предсідник Ради Забезпеки Краєвих Ресурсів, Джек Горі і д-р Джан Р. Стілман, помічник президента й діючий голова оборонної мобілізації. Віцепрезидент Албени А. Баклі виправдався тим, що має наперед умовлену зустріч.

Суд відмовляє видати американського ветерана чужинному судові

Бофало, Н. Й. — Федеральний суддя Джан Найт відмовив видати італійському судові Карла Дж. Ло Долсі, запідозреному в убивстві американського майора Вільяма Гологана ще під час другої світової війни. Голоґан був комендантом американського Бюра Стратегічної Служби, що оперувало підпільно на тилах німецької армії в Італії в грудні 1944 р. Проти нього склали заговір комуністи, які співділали тоді з американською армією і, як твердить теперішня італійська поліція, вбили його, притягнувши на свій бік американського вояка італійського роду, Карла Ло Долсі, що був сержантом і підлягав майорові Гологанові, як командувачеві відділу. Тому, що італійський суд поставив тепер в стан обвинувачення інших заговірників, італійська влада хотіла при цій нагоді постаратися за видання їй колишнього сержанта Долсі, як співвинного. Суддя Найт, відмовляючи домаганню Італії, покликався на договір між Злученими Державами й Італією з 1868 р., в якому сказано, що влада одної країни не видасть другій країні людини, запідозреної в злочині, якщо злочин був сповнений в такому місці, над яким країна, в теперішньому випадкові Італія, не мала влади. Підчас убивства Гологана ця частина Італії в якій поповнено злочин, була під окупацією аліянтів.

Родина Гвасти прохає допомоги

Вашингтон. — Громадська увага порушена останніми днями долею 25-літнього Джана Гвасти американського громадянина, що його заарештовано під закидом шпигунства в Чехії ще в 1948 році й, припускально, засуджено на 10 років ув'язнення. Недавно прибув до Канади, а звідти до ЗДА співв'язень Гвасти, якому пощастило втікти, коли його перевезено з в'язниці на каторжні праці при видобуванні урану. Втікач оповів, що він перебував разом з Гвастою у в'язниці в Леопольдові, недалеко Братислави й що Гваста сподівався увесь час правної допомоги з боку уряду ЗДА. Гваста був студентом в Празі й одночасно урядовцем консуляту ЗДА, коли його заарештувала комуністична чеська влада. Про долю Гвасти ходили найрізнородніші чутки, аж минулого місяця чехословацький уряд офіційно сповістив, що Гваста й ще інший в'язень втікли з в'язниці в Леопольдові. Тепер родина Гваста прибула до Вашингтону з проханням до державного департаменту про поміч. Урядові особи запевняли родину Гвасти, що уряд ЗДА випробує всі шляхи для полегшення долі загинулого, не лише нормальним дипломатичним шляхом, але й через Об'єднані Нації та через „Голос Америки".

Нова оборонна організація Середнього Сходу

Вашингтон. — Між Вашингтоном і Лондоном прийшло до порозуміння в справі створення окремої військової агенції, що буде називатись МЕДО від початкових буков назви в англійській мові Мідл Іст Дефенс Організейшен — Організація Оборони Середнього Сходу. Вона заступає недавно заплановану Команду Середнього Сходу, яка мала повстати за порозумінням з арабами. Одначе тому, що араби, головно з Єгипту, не погодилися, отже треба було скласти нові пляни. МЕДО мала б подібне завдання на Середньому Сході як НАТО в цілій Західній Европі. „Організація Оборони Середнього Сходу мала б дістати окрему квартиру, що виготовляла б пляни оборони цієї области і подавала їх до відома головної квартири НАТО. Цілий плян увійде в життя, коли арабські країни, головно Єгипет приєднаються до співпраці для оборони Середнього Сходу.

ЗРІСТ ЗЛОЧИННОСТИ В НЮ ЙОРКУ В ПОТОЧНОМУ РОЦІ

Ню Йорк. — Останніми днями доконано в цьому місті низку загадкових убивств, що кидають яркє світло на особисту безпеку людини в цій метрополії світу. З уваги на це, Центральне Звітове Бюро Злочинности при департаменті поліції, оголосило цифри, які вказують, що останні вбивства це не спорадичні випадки, а дальша ланка злочинів, число яких росте в поточному році до такої міри, що сама поліція, в теперішньому складі, не в силі подолати своїм завданням. Цифри, признані бюром злочинности, виявляють, що кількість вломів зросла з 14,961 випадків сповнених в такому самому часі минулого року, до 22,005 в теперішньому році, а це значить приріст на 47,1 відсотків. Грабежі зросли на 41,5 відсотків, а вбивства на 34,5 відсотків. Загалом поповнено 55,305 злочинів, крім проступків в перших шістьох місяцях 1952 р. в порівнянні з 40,241 випадками злочину в першому півроці 1951 р. До злочинів зараховано не тільки вбивства, вломи, грабунки й злодійства, але й продаж та посідання наркотиків. Давнішими часами Федеральне Слідче Бюро сприймало цифри нюйоркського бюра злочинности беззастережно, а тепер ставиться до цього звіту з застороги, кажучи, що багато злочинів не оприлюднено.

АЙЗЕНГАВЕР ЗА ПОЗИТИВНУ ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ

Денвер — Ген. Двайт Д. Айзенгавер, кандидат від республіканської партії заявив, що міжнародне положення погіршиться поважно, якщо Злучені Держави не зроблять чогось будуючого, а не негативного. Він твердить, що Америка стоїть в закордонній політиці перед подіями величезної ваги і що „вигляди перед нами не світлі". З уваги на це, заявляє Айзенгавер, він не буде вести передвиборчої кампанії за вибір на президента з такого становища, наче б він був месією, тобто, що виключно він самий може принести мир на світі; він тільки думає, що республіканці зроблять цю роботу краще ніж демократи і що організують закордонну й домашню програми згідно з фактами. Республіканський кандидат заявився на пресовій конференції, що під час виборчої кампанії „велике питання миру й практичної програми для поширення миру" висунеться перед всіма іншими справами. Складаючи таку заяву, Айзенгавер потвердив становище Джана Фостера Доллеса, виявлене в п'ятницю минулого тижня, що він хоче зробити питання закордонної політики одною з важливіших справ передвиборчої кампанії. Одначе Айзенгавер не потвердив становища Доллеса, наче б уже самий вибір Айзенгавера спинить воєнне наставлення. Генерал прийняв на розмові кореспондентів після конференції з республіканськими представниками південних стейтів, які дораджували йому відбувати агітаційну подорож в їхніх стейтах літаком і виголошувати короткі промови під час зупинки на літовищах.

СССР дозволяє висилати закордон 11 часописів

Ню Йорк. — Совєтський уряд незначно ухилив залізну заслону, дозволивши на висилання закордон 11 часописів приватними особами. Це торкається насамперед провінціяльних совєтських часописів, що їх останніми роками неможливо було отримувати закордоном, що спричиняло поважні труднощі усім, хто працював над питаннями совєтознавства. Про дозвіл отримувати совєтські часописи сповістило представництво монопольної торгівлі книжками „Міжнародної книги", що ним є в Ню Йорку книготоргівля „Чотири континенти", яке розповсюджує совєтські видання. Ніяких пояснень щодо зміни дотеперішнього наставлення, представники „Чотирьох континентів" не подали.

Українці проти підривних елементів на давн-тавні в Ню Йорку

Ню Йорк. — На вулицях східного „давн-тавну" цієї метрополії в останньому часі поширено летючку, видану 4-тим північним клюбом Американської Партії Праці, в якій м. ін. написано: „Останнього тижня населення нашого району бачило що діється, коли порушується права вільного слова. Промовці в користь Американської Партії Праці на одному виборчому зібранні на 7-мій вулиці і евеню „А" були брутально побиті антисемітськими поляками ченерала Андерса та імпортованими українськими фашистами. Вони знищили наш американський прапор і плятформу промовців. Це не був припадок, що почуті від них заввагі були сильно антисемітські, бо вони є також ворогами демократії, а ці дві справи завжди йдуть впарі..." З поінформованих джерел довідуємося, що на зборах тої партії справді трапляються деякі випадки насильства, спровоковані промовцями, які визивають своїх противників „фашистами" і т. п. В одному випадку інтервеніювала не тільки поліція, але й каретка медичного поготівля. Проте, вияснення цих жалюгідних випадків насильства подибуємо в урядовому „Провіднику підривних організацій і публікацій", в якому на сторінці 19-тій написано: „Американська Федерація Праці. Від років комуністи докладали всіх зусиль захопити цілу Американську Партію Праці в стейті Ню Йорк. Їм пощастило захопити секції Американської Партії Праці в Мангеттені і Брукліні..."

Йорданський парлямент проголосив королем Гуссейна I.

Амман, Йордан. — Парлямент визнав, що теперішній король невилічимо хворий і проголосив королем Йордану його 17 річного сина, що студіює в Англії. Формула усунення умово хворого короля звучить так: „Обидві палати парляменту змушені з великим жалем вирішити скінчити з пануванням короля Талала і проголосити королем його сина, бажаючи королеві Талалові якнайшвидшого видужання". Король Талал вступив на трон після вбивства його батька короля Абдуллі в липні 1951 року. Він уже тоді був умово хворий і перебував на лікуванні в Швайцарії. За нього уряд вела регенційна рада, до якої належав і брат короля, князь Наїф. Але його вигнали, бо він розпочав інтригувати, щоб самому сісти на йорданському троні. Королева Зеін живе тепер у Швайцарії разом зі своїм сином Гуссейном, що має шкільні ферії. Король Гуссейн I матиме 18 років в половині квітня найближчого року і тоді обійме урядування. Королівство Йордану обіймає 34,750 квадр. миль і має 1,250,000 мешканців. Королівська родина з роду Гашемітів, який володіє також в Іраці. Надіються, що королева з сином вернеться до Йордану. 15-річного Гуссейна уважав убитий король Абдулла своїм наслідником і брав його зі собою, коли виконував важливі державні дії. Англійські державні кола зі спокоєм прийняли усунення короля Талала, співчуваючи його хворобі, та бажаючи добра його синові, новому королеві Йордану.

Продовжується „мертва точка" на переговорах в Кореї

Токіо. — Після вчорашньої короткої сесії аліянтських і комуністичних представників в Панмунджомі, яка відбулася після однотижневої перерви та яку знову відложено, справа перемир'я в Кореї залишилася на тій самій „мертвій точці" суперечностей відносно репатріяції полонених, на якій перебуває вже від довшого часу. Зустрівшись вчора, аліянтські представники з повною рішучістю ствердили, що вони не відступлять від свого принципу тільки добровільної репатріяції тих полонених, які самі собі того бажають, а комуністи з такою самою рішучістю потвердили своє домагання примусової репатріяції усіх полонених. Обі делегації ствердили, що такі їхні становища є кінцеві та що вони від них в жадному разі не відступлять. Неуступчивість комуністів після всіх аліянтських компромісів в цій справі закріпила переконання, що комуністи підготовляють обставини для свого нового домагання, щоб дальші переговори в справі перемир'я перенести на інше форум, можливо до відповідної агенції Об'єднаних Націй.

Іден жениться з племінницею Черчила

Лондон. — Проголосили заручини міністра закордонних справ з племінницею прем'єра Черчила Кларисою Черчил. Наречена має 32 роки і вступила до товариського життя англійської аристократії ще 1938 року, коли була „найгарнішою блюндинкою" між своїми подругами. Вона знана в мистецьких і літературних колах, студіювала на університеті в Оксфорді і Лондоні мистецтво і літературу. Її батько, майор Джан Спенсер — Черчил, помер 1947 р., а мати ще 1946 року. Під час другої світової війни вона працювала в міністерстві закордонних справ і у видавництві „Британський союзник", яке видавало журнал російською і англійською мовами. Повне прізвище родини Черчил звучить Спенсер Черчил, але прем'єр підписується тільки Вінстон С. Черчил. „Мін. Іден має 53 роки і він жениться вдруге; 1950 р. він мусів розвестися з своєю жінкою, з якою одружився 1923 р., бо вона його залишила на кілька років перед розводом та жила в Ню Йорку і на Бермудах. Його старший син згинув на війні 1945 р., а молодший живе в Канаді як урядовець Генерального Губернатора. Він вислав побажання свому батькові з приводу заручин.

РИДЖВЕЙ ПРИГАДУЄ СОВЄТСЬКУ ЗАГРОЗУ

Париж. — Тоді, коли публічна опінія по цей і по той бік океану продовжує висловлювати сумніви щодо метод і швидкости озброєння та оборонної підготовки в країнах Північно-Атлантійського Пакту, головний командант аліянтськими збройними силами в Европі, ген. Метью Б. Риджвей вважав за відповідне пригадати світові комуністичну загрозу та перестерегти його, що можливість совєтського нападу в жадному разі не зменшилася. Виступаючи вперше на загальній пресовій конференції перед сотнею кореспондентів з різних европейських і американських країн, ген. Риджвей м. і. заявив: „Мені не відомий жаден достовірний доказ, яким ми могли б виправдати заключення, що потенційна загроза збройного нападу, перед якою ми сьогодні стоїмо, в будь-який спосіб зменшилася". При цьому він додав: „Військові засоби, доступні нам для здійснення оборонних цілей НАТО (Організації Північно-Атлантійського Пакту) продовжують бути серйозно недостатніми в деяких вітальних категоріях. Ми це признаємо. Ми всіми можливими засобами продовжуємо заходи до поправи цього. Ми знаємо, що це вимагає часу". Ген. Риджвей в дальшому повідомив, що „великий прогрес" вже зроблено в трьох головних категоріях аліянтської оборонної підготовки: в зброї і устаткуванні, вишколі і військовому провідництві. Навязуючи до встановлених на конференції в Лісбоні військових цілей НАТО, а саме до мобілізації 50 дивізій та створення авіяції з кількістю 4,000 боєвих літаків, ген. Риджвей твердив, що ті цілі ще можна досягнути в передбаченому часі, отже до кінця цього року. Прочитавши коротку приготовану заяву на ці основні питання, ген. Риджвей опісля ще впродовж пів години відповідав на конкретні запити, що їх виставили поодинокі кореспонденти. У відповідях він голосно ствердив, що мінімальний час військового вишколу для новобранців повинен бути щонайменше 24 місяці та рішучо заперечив будькі зміни в американській політиці відносно оборонної допомоги европейським країнам.

Секретар армії ЗДА на відвідинах в Югославії

Блед, Югославія. — В Белграді, столиці Югославії, очікувано вчора приїзду американського секретаря армії Френка С. Спейса, мол., що має на меті перевірити на місці американську оборонну програму югославським збройним силам. Відвідини Спейса закінчаться зустрічю та нарадами з маршалом Тітом і низкою найвищих югославських військових та політичних керівників. В поінформованих колах стверджується, що американська зорієнтованість в загальному стані югославської армії є все ще тільки дуже загальна і початкова, не зважаючи на те, що Америка вже пообіцяла забезпечити цю армію всіми потрібними засобами та устаткуванням. Крім того, цьогорічна посуха, хоча й не матиме впливу на загальну оборонну підготовку Югославії, проте викличе деякі комплікації в югославському господарстві і тому югославський уряд перевіряє можливості одержання збільшеної допомоги з Вашингтону.

„Правда" проти тихоокеанського пакту

Москва. — „Правда" гостро атакує Тихоокеанський пакт, що його заключили ЗДА, Австралія і Нова Зеляндія для оборони Тихого океану. „Правда" пише, що подібно як Західну Німеччину зроблено мілітарною силою в Північно Атлантійському бльоці в Европі, так само Японія має бути могутньою агресивною мілітарною державою в Азії, щоб здійснити американську агресію в Азії. Пекінське радіо також виступає проти порозуміння союзників в справі оборони Пацифіку, та бачить в цьому порозумінні „інтенсивну агресивну діяльність ЗДА на Пацифіку".

Ген. Нагіб проголошує вибори в лютому 1953 року

Каїро. — Генерал Могаммед Нагіб проголосив, що він бажає парляментаризму в Єгипті і вибори відбудуться в лютому 1953 року. Генерал домагається, щоб обмежити право володіння землею до 600 акрів, але уряд прем'єра Магера не може знайти розв'язки цієї проблеми, бо в Єгипті багато великих землевласників. Генерал домагається також зменшення податків, головним чином тих, які найбільше дошкулюють бідному населенню. Цікаве, що прем'єр у своїй промові до народу через радіо нічого не говорив про зменшення податків, ані про обмеження власности землі до 600 акрів. Партія Вафдистів конферувала з прем'єром Магером і обіцяла йому підтримку, коли він унезалежниться від натиску армії. Надіються, що скасування цензури буде незабаром відкликане.

ІРАНСЬКИЙ СЕНАТ ПРИЗНАВ МОССАДЕКОВІ ДИКТАТОРСЬКІ ПРАВА

Тегеран, Іран. — Іранський прем'єр Моссадек здобув вчора в сенаті повну перемогу, добившись признання йому всіх диктаторських повновластей на найближчого пів року для боротьби з теперішньою політичною і господарською кризою в країні. Проте, представники його власного Національного Фронту в нижчій палаті парляменту відкинули його домагання продовжити виїмкове положення в країні і Моссадек з цим рішенням погодився. Відкидаючи це домагання, нижча палата ухвалила Моссадекові всі інші вимагані ним повновласті, зібрані в т. зв. законопроєкті повної влади. Після прийняття того законопроєкту сенатом він увійшов негайно в силу. Рівночасно стверджується велику зміну іранських настроїв у відношенні до Злучених Держав. Тут поширюється вістка, що Америка робить натиск на Британію, щоб та змінила та злагіднила своє становище в англо-іранському нафтовому спорі і це вплинуло на зміну настроїв відносно Америки. Загальне положення в країні все ще дуже напружене і загрозливе. Проте, його досить точно схарактеризував один з депутатів в парляменті, який на аргументи Моссадека, що виправдував своє домагання диктаторських повновластей наявністю надзвичайного положення в країні, відповів запитом: „Що значить надзвичайне положення? Наскільки я собі пригадую, положення нашої країни завжди було надзвичайне і ніколи нормальне".

Ремонт „Союзівки" в повному ході

В травні цього року Український Народний Союз закупив в горах біля Кергонксон велику посілість д-ра Форда — як це вже відомо з попередніх повідомлень, — призначуючи її для відпочинково-вакаційних та інших цілей широкого загалу свого членства та українського громадянства. Посілість, відома вже під назвою „Союзівка", має кругло 250 акрів землі, дев'ять будинків із загальними можливостями примістити комфортово приблизно 200 осіб, як теж всякі удогіднення: басейн, тенісовий корт, гольфову площу, спеціяльні приміщення для розваг, джерельний став та незрівняне гірське повітря і всякі інші відпочинково-здоровельні можливості. Посілість впродовж кількох останніх років не була в ужитку і тому вимагала основного ремонту, до якого й приступив УНСоюз негайно після перебрання її на власність в половині липня. Хоча від того часу пройшло заледве кілька тижнів, проте „Союзівка" вже сьогодні основно зміняє свій вигляд. Приміщена в двох домах, понад сотня малих учасників новацького пластового табору вже втоптала не одну стежку і майданчик, а їхні дзвінкі голоси зливаються з безупинним стуканням молотків і сокир, гуркотом моторів та діловими голосами робітників, що виконують ремонтні роботи, які переводить відомий наш майстер й будівельний підприємець п. Володимир Стасюк, що вже двадцять років завідує реальностями У. Н. союзу. Головне завдання п. Стасюка — це новий внутрішній і зовнішній вигляд „Союзівки", що він і робить з подивугідною солідністю і дбайливістю. Вже майже завершено внутрішній ремонт головного будинку: відмальовано і випапетовано кімнати та коридори, відремонтовано світло і водопроводи та все, що належить до внутрішнього устаткування. Рівночасно ведеться ремонт іззовні: направляється або перебудовується балькони, відремонтовується і відновляються стіни, малюється віконне обрамування та двері. Внутрішній ремонт іншого великого будинку, спеціяльно призначеного на дозвілля, завершують вже артисти з Об'єднання Українських Мистців. Рівночасно з тим ведуться безупинно впорядкувальні праці „в терені": трактором викошується траву, вирубується зайві кущі і деревини, поправляється дороги. Загальний нагляд і адміністрацію ремонту веде на місці п. Данило Слободян, що й сам виконує кожну потрібну, часто важку, фізичну роботу. І так „Союзівка" з кожним днем зміняє свій вигляд та перемінюється в прекрасну, направду репрезентативну українську відпочинкову оселю. Багато дечого вже зроблено, але ще більше залишається до виконання. Все це вимагає тільки багато труду і праці, але й великих коштів. Тому Український Народний Союз апелює до всіх своїх членів, щоб вони виконали теж свій обов'язок та дали свій вклад в „Союзівку", складаючи на ту ціль не тільки обов'язковий, бо ухвалений конвенцією, один долар, але й щедру пожертву на розбудову цього нового великого здобутку американських українців, яким без сумніву є „Союзівка".

Головний будинок „СОЮЗІВКИ", в якому вже завершується основний ремонт. Цей сам фотознимок цього будинку, із зазначенням, що це є один з дев'ятьох придбаної Українським Народним Союзом посілости, був поміщений недавно в „Ню Йорк Геральд Трибюн".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРЕЛОМОВІ ЧАСИ

Переломові часи і переломові події — це фрази, що їх часто повторюється і якими часто зловживається. Проте, ми справді живемо в переломових часах і ми є свідки переломових подій, які видвигають цілком нові перспективи майбутнього і цілком новий курс історії. Після трагічних потрясень в першій половині нашого сторіччя, виявлених головно двома світовими війнами та безліччю більших і менших „місцевих" воєн, революцій і перемін, як теж головно під впливом кошмарної загрози майбутнього, поодинокі нації та їх провідні мужі шукають розв'язки того заплутаного комплексу взаємовідносин і співжиття, який або грозить новими катастрофами, або послаблює оборонною підготовкою перед ними.

Вже після другої світової війни було чимало таких подій, що їх в більшій або меншій мірі можна б вважати переломовими. Організація Об'єднаних Націй, Плян Маршала та ціла низка інших плянів і проєктів мала на меті втягнути до побудови нового світу направду всі нації земної кулі. Ініціятиву в цьому вели волелюбні нації Заходу, зокрема три західні великодержави: Злучені Держави Америки, Британія і Франція. Проте, Совєтський Союз та опанована ним частина світу не тільки що не приступила до тої спільної акції, але навпаки, почали її всіми силами і засобами поборювати. В той спосіб постало „два світи" та виникла „холодна війна". Нові обставини вимагали нових заходів і таким чином постала Доктрина Трумана, Четвертий Пункт, Північно-Атлантійський Союз та наостанці Европейська Оборонна Спільнота.

Власне ця Европейська Оборонна Спільнота може мати одне з найбільш переломових значень для майбутньої історії, не так на її практичну сьогоднішню вартість, як радше на ті глибокі морально-ідейні переміни, що поступово наступають в ментальності европейської людини та европейського політика і державного мужа. Яскравим прикладом цих перемін можна вважати Плян Шумана, що становить одну із складових частин Европейської Оборонної Спільноти.

Після ратифікації Пляну Шумана заінтересованими країнами: Францією, Німеччиною, Італією, Бельгією, Голяндією і Люксембургом, тепер вже встановлено теж його верховну владу, яка минулої неділі почала в Люксембургу свою першу сесію. Плян Шумана — як відомо — постановляє про злиття вугільної і сталевої промисловости цих шістьох европейських країн та про встановлення спільного ринку для цих вітальних в господарстві і обороні матеріялів. Але найважливіше в цьому пляні — це його тенденції, як господарські, так і політичні. Для адміністрації пляну встановлено вперше понад-національну „верховну владу" з виконавчими повновластями та незалежну від жадного уряду і від жадної організації. Теперішній голова цеї влади, француз Жан Бонне, відкриваючи її першу сесію, заявив, що тут вперше зібралися французи, німці, італійці, бельгійці, голяндці і люксембуржці, але тут вони виступають виключно, як европейці і виключно спільні европейські інтереси мають на меті. А поодинокі з названих країн, приступаючи і ратифікуючи Плян Шумана, добровільно погодились зрезиґнувати з частини своєї абсолютної національної суверенности та підпорядкуватись в передбачених пляном справах спільній „верховній владі" для спільних інтересів.

Цим своїм рішенням і його практичним здійснюванням не тільки безпосередньо заінтересовані европейські країни, але з ними й все людство зробили направду великий крок вперед, довершили направду переломового діла, що може стати початком цілком нового майбутнього — практичної спільноти всіх націй світу та підпорядкування інтересів поодиноких націй інтересам всього людства. Шлях до здійснення цього кінцевого ідеалу людства ще напевно дуже далекий і важкий. Але зроблений початок може мати вже рішальний вплив на дальший розвиток. Бо тут протиставляється направду добровільну спільноту вільних націй тій примусовій рабовласницькій тюрмі народів, яку створила насильством Москва під назвою Совєтського Союзу. І власне ця ідея може бути для імперіялістичної Москви не менш грізна, а для загроженого Кремлем світу не менш надійна, як злиті в одну цілість сталь і вугілля країн Пляну Шумана.

М. Дудра

ДЕРЖАВНІ БОНДИ

Публічний довг Америки, репрезентований різного роду державними бондами (облігаціями), виносить тепер кругло $263 більйони (мільярди). Маємо тут на думці тільки довг федерального уряду не рахуючи довгу стейтів та громад, який є вдесятеро менший. Ця сума рівняється вартості річного суспільного виробництва, тобто вартости всіх дібр та послуг випродукованих в Америці впродовж одного року. Сам відсоток від цього довгу виносить около $6 більйонів річно.

Довг цей зростає постійно, починаючи з 1933 року. Спершу уряд позичав гроші, щоб перебороти депресію фінансуванням публічних робіт, уділюванням субсидій, та взагалі „помпованням" гроша в народне господарство. Відтак прийшла війна, яка мусіла бути в великій мірі фінансована борґованим грошем. Тепер заборгованість росте дальше в зв'язку з міжнароднім напруженням та воєнними діями. Таким чином довг Америки зріс за останніх двадцять літ до астрономічної суми. Правда, в міжчасі зріс і суспільний дохід країни, проте сума ця дуже висока.

Чи під силу американському народові такий великий довг? Чи не треба побоюватись, що держава „збанкротує", стане невиплатною, і не зможе вив'язатися зі своїх зобов'язань супроти громадян, які інвестували свої гроші в державних бондах? Такі міркування чується часто сьогодні, коли публічний довг ще далі зростає.

Фінансове довір'я до держави залежить від двох факторів: від „доброї волі" та від платничої спроможности держави. Якже ж представляються ці справи в тому випадку?

Відомо, що вірителі держави не можуть змусити уряд сплачувати довг судовою дорогою, так як це можна зробити в випадку приватного довжника. Тут децидуючою є „добра воля" уряду, який в демократичному устрою виконує волю народу. Під тим оглядом американський уряд має бездоганний рекорд; в американській історії не було ані одного випадку, щоб федеральний уряд не вив'язався зі своїх зобов'язань супроти вірителів.

Та це було так в минувшині. До того давніше і публічний довг був далеко менший. Чи викаже американський уряд таку саму добру волю і в будуччині? Ясно, що ухвалою Конґресу можна анулювати публічний довг. Та таку можливість рішучо відкидається, як зовсім нереальну. Проти цього промовляє цілий ряд моментів. Зокрема важливим є факт, що величезну скількість федеральних бондів закупили банки, вживаючи для цього грошей депонованих в них широким загалом. Уневажнення бондів діткнуло б не тільки громадян, які мають державні бонди, але теж широкі круги громадянства, які зложили свої ощадности в банках, які таким чином стали б невиплатними. Це означало б заломання банкової системи та фінансовий крах, що в свою чергу здеморалізувало б ціле народне господарство. Можна сміло припускати, що до такої катастрофи уряд в ніякому випадку не допустить. Він мав і має „добру волю" сплачувати затягнені довги.

Чи платнича спроможність уряду вистачальна, щоб вив'язатись з довжних зобов'язань? Тут відразу треба сказати, що як довго публічний довг є в паперових долярах (не в золоті і не в чужих валютах), так довго урядові не забракне гроша на сплачування довгу.

Звідки візьме уряд гроші? В першу чергу з податків. В мирних часах, при повному затрудненні та при $250-300-більйоновому річному доходові нації, уряд не буде мати жодних труднощів здобути такі прибутки з податків, які вистачать не тільки на покриття нормальних біжучих видатків, але теж на сплачення частини довгу кожного року. Сьогодні обтяжує народне господарство не так тих $6 більйонів, які потрібні на заплачення відсотку від публічного довгу, ані навіть не ця сума, яка потрібна на сплачення тих бондів, реченець яких кінчається в даному році, як ці великі суми, які видається на покриття великих біжучих видатків, зокрема на зброєння, в наслідок чого річний бюджет сягає $80-90 більйонів.

Припустім, що господарська ситуація країни така, що податків не вистачає на покриття біжучих видатків та на сплачування довгу. Тоді уряд може затягнути новий довг, щоб сплатити давні зобов'язання. Коли громадяни не можуть чи не бажають далі довіряти урядові своїх ощадностей, закуповуючи нові бонди, тоді він може позичити гроші в банках. Така фінансова операція доводить до цього, що банки „творять" додатковий гріш для цієї цілі. В певних умовинах (не завжди) додатковий гріш, створений в цей спосіб, доводить до інфляції, тобто меншого чи більшого обезвартіснення гроша. В тому випадку держава звертає вірителям номінально всі гроші, але фактично вони одержують менше як позичили державі, бо вартість того гроша тоді менша.

Та і в цьому останньому випадку державні бонди є більше певні, як бонди приватних корпорацій. В час інфляції кожний гріш тратить на вартості, але в випадку приватних бондів завжди існує додаткова небезпека банкротства довжника, під час коли державі, як бачимо, ніколи не може забракнути гроша на сплачення довжних зобов'язань.

Чи дійсно „без керми і вітрил"?

(Ще про українських бизнесменів у ЗДА)

Стаття п. І. Кедрина в „Свободі" (ч. 185 і 186) не повинна залишитись без ширшого відгомону. В ній порушена справа, що має першорядну вагу для нашої національної збірноти. Отож і я хотів би докинути ще декілька завваг для того, аби наші бизнесмени дістали повніший матеріял для передумання і пороблення відповідних висновків.

Мушу передусім зазначити, що в 1952 р. пощастилось українській економічній думці в ЗДА чіткіше себе виявити на сторінках української преси, зокрема в „Свободі", в експанзивній (що так скажу) формі. Так і відчувається, що зростає кількість громадян, які здають собі справу з важливої ролі господарського сектора, знаючи, що саме він завершує зрілість національної збірноти, де б вона не була і в яких умовинах не хотіла б себе зберегти. Згадаємо хоч би широку дискусію, проведену у „Свободі" з приводу організації українських економістів. У ній виявилось що потреба сильнішої господарської підбудови нашого національного життя є невідкладною справою, про яку думають уже не тільки одиниці.

У моїй статті „Традиція і розмах", написаній з приводу свята Юрія у Филаделфії (Гл. „Свобода" з 30 липня), подав я деякі відомості про Союз Українських Купців і Промисловців (СУК і П) на зах.-українських землях до 1939 р.

Припускаю, що п. І. Кедринові випала з пам'яті ця велика українська установа СУК і П, дарма, що своїм розмахом праці, організаційним тереном (Галичина по Тарнів, Волинь і Підляшшя по Білу Підляську) та розвоєвим темпом переросла старші і заслужені Т-ва, згадані у статті: „Міщанське Братство" і „Зоря". Слушно треба б ще згадати „У. Технічне Т-во" у Львові, що невпинно помагало у творенні українського молодого промислу, організаційно і теоретично в Укр. Техн. Вістях".

Направду з гордістю треба згадувати ті часи економічного дозрівання західньої вітки українського народу. Кажемо про її цілість, бо без господарського патріотизму по думці гасла „свій до свого по своє" всього громадянства не було б це дозрівання дійшло до того ступня, до якого воно дійшло не зважаючи на умовини, які існували для українців у межах польської держави. І тому не диво, що про економічну зорганізованість нашу на зах.-укр. землях згадує м. ін. публікація американського стейт департаменту з р. 1950. Саме оце розбудоване економічне життя, очевидно поруч політичної твердости, мусіло вказати американським обсерваторам, що український нарід не схильний бути об'єктом колоніяльного визиску і сам хоче бути господарем, виявляючи тим свою зрілість до державної самостійности.

Львівський СУК і П шукав коріння господарської традиції в купців старої Руси-України, в чумаків, у київських контрактах і в святоюрських ярмарках у Львові, у ктиторів-купців, що вивіновували церкви і давали жертви на національні потреби, врешті в світлій постаті купця Михайла Димета, що перший привіз у Галичину „Кобзар" Шевченка. Але львівський СУК і П дальшою своєю діяльністю доповнив оцю традицію і на ній, що входить у цілість ідейного баґажу, привезеного новою еміґрацією, будують далі ті наші купці, що на американській землі почали проявляти старо-краєву підприємчивість.

Я певний, що в ніякому разі не зла воля керувала п. І. Кедрином, коли він не згадав у своїй статті Филаделфійського „Союзу Українських Купців і Підприємців" (СУК і П). Правда він усе ще в скромних початках і щойно зі секції „Самопомочі" став самостійною організацією. Але він таки вже довший час помітний, проявляючи себе в різних напрямах до зорганізованої жертвенности своїх членів на національні цілі включно.

Я мав нагоду, як бувший редактор „Торговлі і Промислу" бути гостем на святі патрона купців св. Юрія в травні ц. р. у Филаделфії та зустрінутись з ентузіястами організаційних прямувань українських бизнесменів. Я переконався, що добрий початок зроблений, хоч покищо льокально. СУК і П-ові вдається розбудувати організаційну мережу філій по інших скупченнях українських бизнесменів, що передбачено в новому статуті і в плянах проводу, якщо найдеться на місцях бодай кілька ентузіястів цього діла, таких, як у централі.

Правда: п. І. Кедрин мав на увазі передусім бизнесменів зі старої еміґрації і то тих у Ню Йорку. Тому сумні міркування його мають свою основу. Всі ж ми читали в „Свободі" заяву п. Стасюка про загрозу ліквідації „Союзу Українських Визнесменів" у Ню Йорку, що хоч і проіснував довший час, але не зумів залишити слідів своєї праці, будуючи якусь традицію. Отож треба погодитись з тим, що бизнесмени старої іміґрації, хоч мають великий матеріяльний дорібок особистий і невеликий організаційний, позбавлені традиції і не проявляють твердости в професійній організованости. Зате бизнесмени нової іміґрації мають традицію і виявляють сильніші тенденції до гуртування. І тому вони, саме вони, мусять стати тими дріжджами, що дадуть змогу вирости організації українських бизнесменів на терені ЗДА з усіми корисними наслідками цього діла для нашої загальної справи в ЗДА. Це певне, що згодом пристануть до них і бизнесмени старої іміґрації, бодай у якійсь частині.

На фронт розбудови нашої економіки в ЗДА мусять вийти: СУК і П з усіми майбутніми філіями, Т-во Укр. Економістів і Т-во Укр. Інженерів, а підтримати їхню роботу повинен увесь загал нашого громадянства. Кожне з тих товариств має свої специфічні завдання, але в них чимало спільного.

Нема сумніву, що й українська преса не відкаже своєї підтримки і в розбудові економічного нашого життя сповнить ту почесну ролю, яку

(Закінчення на стор. 3-тій)

ВІДРОДЖЕННЯ КЕЛЬТІВ

(Лист з Лондону)

Острів Британія, заселений від прадавніх часів кельтськими племенами, був покорений в своїй південній частині римлянами в 1 столітті по Христі. Пізніше на цю країну робили свої наїзди народи ґерманського кореня (англи, сакси, нормани, данці). Протягом століть кельти втратили свою незалежність і в більшій частині прийняли також мову англійську. Однак, серед кельтів лишився спомин про свою окремішність. Ірляндія це показала своєю невпинною боротьбою за автономію в 19 столітті і за незалежність у столітті 20. Серед інших провінцій, заселених кельтами, відбувається процес національно-культурного і політичного відродження. Найбільш помітний цей рух у Шотляндії на півночі і в Уелсі, на півдні. В Шотляндії є автономістичні невеликі групи. Між іншим, таким автономістом є 82 літній Джон Ф. Стюарт, голова Шотляндської Ліґи за Европейську Свободу. Він фанатично ненавидить усе англійське і ці свої почування висловлює також у передмовах до деяких книжок, виданих цією Ліґою для пропаґанди української справи...

Наробила шуму у світі пригода, коли шотляндські автономісти викрали Сконський камінь, на якім відбувається за традицією коронація монархів Британії. Цей камінь взято із Шотляндії, бо теперішня британська династія по жіночій лінії походить із цієї країни. Викрадення Сконського каменя було протестом шотляндських автономістів проти злуки з Англією.

Хоч в Шотляндії є автономістичні стремління, але мовне відродження старої кельтської мови незначне. Шотляндці, високо культурна нація, мають великі впливи в цілій британській державній машині. Особливо в теперішній напруженій міжнародній ситуації шотляндський автономізм чи рух до повного відокремлення цієї країни від Англії не має поширення в Шотляндії. Між південними кельтами в Уельсі, поширилося мовне відродження. Користаючись давньою традицією вільности Британської держави, уельсці заводять свою мову по школах, від нижчих до університетів, в урядах, мають свою пресу, літературу.

Англійські написи в різних околицях замінено уельськими і под.

Кельтські народи мають свої товариства для відродження призабутих мов і влаштовують конґреси, в яких беруть участь ірлянці і навіть бретонці із Франції. Цього року такий Кельтський Конґрес відбувся на острові Мен. В ньому взяли участь кельти з Корнвалії. З інформацій, поданих на конґресі, корнвалійці почали відродження своєї мови, яка згасла ще в 18 столітті. Перші спроби оживити корнвалійську мову почато ще р. 1900. Успіхи відродження корнвалійської мови не є великі: за протягом півстоліття знайшлося тільки 50 осіб, що можуть говорити цією мовою. Три родини вчаться говорити по корнвалійськи. Один гуморист обрахував, що коли відродження цієї мови буде йти далі таким повільним темпом, то вся Корнвалія буде розмовляти цією старовинною мовою аж у 347 тисячелітті нашої ери...

Кельтські національні рухи перший відкрив для України Михайло Драгоманів. В 20 столітті відродженню цих народів дав місце в своїх студіях Ольґерд Іполіт Бочковський, передчасно померлий український соціолог (Прага, 9 листопада 1940 р.). Можемо сказати, що відродження націй це витвір нової демократичної доби. Не можна з певністю твердити, який елемент рішальний у відродженні тої чи іншої нації: Політичний, історичний чи мовно-культурний. Ці елементи діють часто змішано. Однак наслідок той, що народи тим чи іншим способом приходять до свого: бути господарями в своїй хаті. Англійці розуміють закономірність процесу національного відродження і не перешкоджають йому. Росіяни роблять навпаки.

ПІДГОТОВКА ДО КОНВЕНЦІЇ ЛІҐИ МОЛОДІ

Вже від деякого часу окремий Конвенційний Комітет в Клівленді, Огайо, веде інтенсивну підготовку до конвенції Ліґи Української Молоді Північної Америки. Конвенція відбудеться традиційним порядком під кінець тижня, в якому припадає День Праці, отже від 29-го серпня до 1-го вересня включно, в приміщеннях готелю Картер. Це вже буде 15-та з черги конвенція цеї найбільшої організації народженої в Америці молодої української генерації.

Ліґа, зорганізована в 1933-тому році під час світової вистави в Шікаґо, в якій українці взяли репрезентативну участь, може сьогодні направду похвалитись великою проробленою роботою, головно організаційною, культурною та й загально громадською. Були часи, коли Ліґа направду могла послужити прикладом багатьом „старим" організаціям. Зокрема треба згадати її імпозантні культурні виступи, замітну жертвенність на народні та гуманітарні цілі, активну підтримку Українського Конґресового Комітету та Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, як і багатьох місцевих організацій і починань. Представники Ліґи беруть активну участь в працях об'єднаних та центральних Комітетів в поодиноких громадах. Ліґа плекає найкращі українські традиції, що їх в більшості знає тільки з оповідань та передач своїх батьків, а товариськими, спортовими, культурними та подібними імпрезами зв'язує багатотисячну молоду американсько-українську генерацію в одну творчу спільноту, яка дає свій замітний вклад теж в обстоювання української визвольної справи у вільному світі. Їй вдається це тим більше, що в її рядах є чимало направду видатних американців українського роду, які займають всілякі відповідальні пости в американському культурному, науковому чи господарському світі, або які відіграли визначну ролю в оборонних зусиллях Америки під час війни на відповідальних постах чи то високих старшин американських збройних сил, чи інших оборонних установ.

Цьогорічна 15-та конвенція — як це твердить теперішній голова Ліґи п. Василь Полевчак з Елизабет, Н. Дж., — ставить собі низку важливих проблем, між ними й наладнання всебічної співпраці з іншими організаціями молоді, зокрема новоприбулої. Під час конвенції будуть виголошені відповідні доповіді та відбудуться дебати, в яких не останнє місце займуть власне ці проблеми. В рямках конвенції, крім звичайного бенкету з виступами визначних американських представників, відбудеться теж імпозантна культурна імпреза з дуже різноманітною артистичною програмою.

Після недавнього П'ятого Конґресу Американських Українців, конвенція Ліґи Молоді в Клівленді буде одною з найважливіших наших громадських імпрез в цьому році. Було б дуже побажане, щоб в цій конвенції взяли масову участь не тільки теперішні члени Ліґи, але й представники кількох центральних та численних місцевих організацій і товариств новоприбулої української молоді. Це допоможе швидше і успішніше знайти спільну мову між цими народженими по цей і по той бік океану дітьми одного славного українського народу, тепер повноправними членами або кандидатами на членів великої американської нації.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 66 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імени. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Богдан Кравців

СУЧАСНЕ МІЖНАРОДНЕ ПОЛОЖЕННЯ Й УКРАЇНСЬКА СПРАВА

(Доповідь на П'ятому Конґресі Американських Українців)

(3)

Української справи ці завдання не вичерпують. Те, що ми звикли називати українською проблемою має сьогодні свої не тільки політичні, але й мілітарно-стратегічні аспекти міжнародного засягу й ваги.

Україна, українська земля вже своїм геополітичним положенням відіграє важливу а то й вирішну ролю у формуванні плянів боротьби з російським імперіялізмом, що загрожує сьогодні усьому світові, й у плянуванні кінцевої перемоги над ним. У випадку збройного зудару з Совєтським Союзом Україна буде першою територією не тільки мілітарного, але й політичного бою. Не тільки від мілітарних перемог, не тільки навіть від військової окупації цілої української території, Кавказу й дальших совєтських областей залежить вирішення майбутнього змагу з Москвою. Це вирішення залежне передусім від того, як західний світ під проводом Злучених Держав Америки сформулює і здійснюватиме справу політичного визволення України й інших поневолених Москвою країн і притягнення їх населення до участи в боротьбі з московським імперіялізмом. Пригадаємо, що в останній світовій війні Німеччина програла не під Москвою, ні під Сталінґрадом. Вона програла ще в 1941 році, вступаючи на Україну з чисто загарбницькими цілями й експлуататорськими методами політики, не даючи державної волі українському й іншим народам і штовхаючи їх дуже часто в совєтську партизанщину. Цілі армії, що піддавалися німцям в перших місяцях війни в сподіванні того, що їх вжиють до боротьби із зненавидженим совєтським режимом, змарновано. Замість дати їм зброю і кинути їх під національними гаслами і прапорами в бій, їх виголоджено по таборах полонених. Думка, що Німеччина програла останню війну на Україні з політичного погляду — не наша. Її висловив у своїх спогадах Винстон Черчил. Цієї думки західний світ не усвідомив ще і не думає скористати з досвіду другої світової війни, а навпаки повторює в своїй підготовній акції до боротьби з Москвою всі ті помилки, що довели до програної і Німеччину.

Українська територія важлива стратегічно ще з одного погляду. Зліквідувати тенденції російського імперіялізму в напрямі на Іран, Індію і держави Близького та Середнього Сходу можна тільки, відірвавши від совєтської імперії — Україну з Кубанню і Кавказ. Без того всі, хочби і як наполегливі змагання вдержати для західного світу Грецію, Туреччину з Дарданелями, й Іран — будуть досить даремні. Волю й безпеку Царгороду, Тегерану, а то й Суезу може загарантувати тільки державна незалежність України, Козакії, кавказьких народів.

І вкінці третє: навіть у випадку неспроможности зламати оконечно силу Москви з її велетенським північно-азійським запіллям, військова окупація України і потому її державна незалежність дасть можливість створити з неї й із сумежних країн справжнє забороло чи пак передмуря Европи, на що претендують сьогодні без достатніх підстав поляки.

Подані тут аспекти української справи з'ясовані дуже коротко й побіжно. Але вони вимагають велетенської праці українських учених, публіцистів, політиків, щоб з'ясувати, обґрунтувати й довести ці аспекти переконливо не тільки для нас українців, але передусім для постороннього політичного світу.

Першу і головну ролю може й повинна відіграти в цьому з'ясуванні місця й ролі України в майбутньому світовому змагу українська іміґрація у Злучених Державах Америки, заслуги якої для української справи висловив так гарно Апостольський Деleґат кир Амвлето Чіконіяні під час посвячення української католицької семінарії у Вашінґтоні, кажучи про бажання й покликання українських іміґрантів у Злучених Державах „встановити далекі кордони рідного краю для себе і для своїх дітей". Перед цією іміґрацією, посиленою сьогодні новим припливом свіжих і свідомих сил, нині завдання встановляти не тільки далекі кордони рідного краю в українських серцях, але — встановивши їх також в політичній свідомості провідних кіл держави, громадянами якої вони є або хочуть бути, допомогти встановити українську державність на рідній землі. Цим буде сплачений довг наш для далекого рідного краю, що дав нам віру в Бога і любов волі й добра.

Українська еміґрація чи й іміґрація до вирішної ролі в будуванні державного життя на рідній землі не покликана. Але вона зобов'язана допомогти всіма силами й засобами визвольній боротьбі України, що її починали й ввесь тягар несли колись і формації Січового Стрілецтва й Вільного Козацтва, і Армія УНР під проводом Гол. Отамана Симона Петлюри, і Українська Галицька Армія під проводом генералів Мирона Тарнавського й Омеляновича-Павленка, і що її продовжувала під проводом ген. Романа Шухевича-Чупринки і продовжує сьогодні Українська Повстанська Армія.

Збройна боротьба України за визволення — це перший і єдиний її мандат на державну суверенність, це передусім те, що актуалізує українську справу в сьогоднішній міжнародній ситуації.

Кінець

Волод. Гірняк (Канада)

НАШЕ МИНУЛЕ Й НАШЕ ТЕПЕРІШНЄ

(6)

(Закінчення)

Трагедія всього українського народу на його рідних землях, якого зазнав він у часі другої світової війни, пожвавила організовану працю старшої іміграції й заставила її діяти спільними силами в користь нашого народу. Це — природне явище. Старша іміграція відчула все горе й нещастя нашого народу, зрозуміла потребу об'єднання і виступила суцільним фронтом у його обороні, а та, що була охоплена „пожаром", втікаючи, чомусь кусала (а то й збивала) себе взаємно в цьому вогні не тільки на рідних землях, але навіть і тоді, коли прибігла вже на чужі землі.

Познаки шкідливої акції було видно з кількох чисел газети, яку почали видавати „нові", а зовсім виразно на третьому Конґресі Комітету Українців Канади, що відбувся зимою 1950 року в місті Вінніпеґу. Тут декому не забракло „відваги" зробити спробу замішання зараз же таки після відкриття цього Конґресу. Це, що тоді пробували та хотіли зробити деякі делеґати, яким удалось позискати мандати від деяких організацій і так приїхати на той Конґрес, пробували вже давніше зробити не на наших Конґресах, а по вічах — комуністи.

Багато часу й нервів треба було витратити, щоб переконати тих делеґатів, що вони не є на скитальщині, але знаходяться вже в культурній Канаді на такому Конґресі, де треба вживати розуму, а не дикого інстинкту в часі звітів і нарад.

Це був лише початок, бо після Конґресу ще довгий час писала ця новозорганізована преса про „недомагання" Конґресу Комітету Українців Канади та його політики в справах визвольних змагань українського народу. Від цього писання нераз ставало соромно старшій іміграції та їх уже тут родженим дітям, бо автори цього писання не тільки критикували старшу іміграцію, але мали також „відвагу" давати свої „поради" і канадійському урядові, як йому „уліпшити" його державну систему.

Ці писання, приватні розмови, публічні промови новоприбулих до тих, що довгими роками будували в прикрих економічних часах, вважалися ударом, на який ніхто з старих не заслужив.

Чому це все так сталося?

На це питання шукають відповіді ще й до сьогодні українці Канади й ЗДАмерики. І на нього різно, кожний по свойому, самі собі відповідають, вважаючи це в першу чергу лихом, яке є результат другої світової війни, коли то в хаосі, теророві й безправстві сталося якось так, що молоді й непідготовані до проводу одиниці перебрали на рідних землях — бодай частинно — політичний провід у свої руки. Цей стан погіршився у таборах, коли молоді керівники українського політичного життя на скитальщині почали підготовляти себе там теж і до перебрання керми в свої руки над політичним і культурним та економічним життям після приїзду за океан.

У наших головах, а ще більше в головах наших дітей, що тут породилися та покінчили школи, ніяк не може поміститися, щоб на чоло народу ставити молоду, недосвідчену людину, щоб закордонне представництво було передане такій же самій молодій людині; щоб політичну організацію очолював молодий юнак; щоб молодий студент ставав начальним редактором газети і т. п.

Не треба розуміти цього так, щоб тих молодих людей зовсім відсувати. О, ні, вони можуть бути і повинні бути допомагачами тепер, а коли вони такими стануть, то це буде ознакою, що вони будуть теж і добрими провідниками нашого життя на цих континентах у майбутньому, як не стане для них час.

Всі ми старші, включно з новою іміграцією можемо докоряти нашій тут родженій молоді, що вона в своїй більшості не знає добре мови своїх батьків, що багато з неї не може поправно нею володіти, але зате всі ми не маємо морального права говорити, що ця наша тут роджена молодь душевно відірвалась від своїх батьків, від свойого народу! Вона була і є зі своїм народом. Краща її частина буде з ним навіть і тоді, коли й не зможе поправно говорити його мовою. На ці наші твердження ми маємо дуже багато доказів уже тепер, а ще більше будемо їх мати в нашому майбутньому.

Отже, докоряти їм, що вони не можуть бути добрими українцями лише тому, що не вміють поправно говорити мовою своїх батьків, шкідливо. Вони можуть зробити добру роботу для свойого народу англійською мовою! Ми не можемо відпихати їх від себе і тієї праці, яку спільними силами всі ми разом повинні тут виконувати.

Пам'ятаймо, що в Канаді й ЗДАмерики в минулому не належало до легкого завдання поправно вивчити нашим тут родженим дітям українську мову. Не буде воно легким завданням і в майбутньому, хоч тепер уже маємо багато досконалих сил для тієї праці. Ця проблема залишиться і в майбутньому важкою і трудною до виконання. Над нею треба подумати не тільки батькам, але також і всім нам та нашим найвищим науковим установам. Збірним розумом і наполегливою працею зможемо її успішно виправити в скорому майбутньому.

Кому цим робиться шкоду?

Ми свідки, як кілька тисяч спосібних людей відсепарувалися від поверх мільйона його кровних братів і сестер, в яких є поважний фінансовий капітал і бажання піднести ввесь наш загал до високого економічного рівня. Було і є бажання розбудувати корпоративні підприємства й фабрики; є бажання розбудувати до найвищої висоти не лише культурні, але також і наші допомогові, фінансові інституції, з яких ми самі й наші діти могли б користати. Було і є бажання не тільки вдержати але й розбудувати наші найвищі наукові інституції, якими могли б покористуватись не лише ми, але й інші народи.

Це можемо здійснити, бо маємо тепер не тільки капітал, але також і свої сили. Можемо не лише розбудувати це все, але також і закріпити. З великим досвідом у цій справі приїхали поважні люди з новою іміграцією на ці континенти. Молодих та енерґійних людей застали вони тут у бизнесі. Значить, маємо все до розпорядимости. І в самих початках вже здавалося, що це станеться. Що всі ці люди разом зрозуміють себе та знайдуть найкращий вихід із нашого економічного застою. Здавалось, що ці люди зрозуміють, що політику буде можна вести дуже легко лише і лише тоді, коли наш нарід могтиме кожного часу піддержувати її не десятками тисяч, а сотнями мільйонів долярів.

Такі були думки й сподівання, але сталося інакше. Сталося мабуть так воно тому, що всяке зроблене зло є завсіди дуже голосне, а добро все тихим. Так воно буває не лише в нас, але також і в інших народів. Треба одначе ствердити, що іде до ліпшого між старшою і новою іміграцією та молоддю тут родженою і новоприбулою. Розуміємо вже, що мусимо разом жити та працювати для себе самих і визвольних змагань нашого народу. Одначе буде краще, як прийдемо до переконання, що кожний повинен знати своє місце. Політичну керму, як усі народи це роблять, передаймо з певним довір'ям у руки нашим досвідченим у цьому ділі старшим сеніорам, а для їхньої допомоги підшукаймо їм уже тут родженим добрих і щирих знавців. Керівництво над усім нашим культурним життям передаймо нашим науковцям і культурним працівникам, бо коли цього не зробимо, то будемо культивувати партійну культуру, з якої хісна не буде. Наших інженерів, кооператорів, організаторів і всіх інших фахових знавців економічного й торговельного розвою та життя — звернім до розбудови нашого життя й піднесення його до найвищого рівня. Самі знову поставмо собі за завдання допомогти їм морально й фінансово дійти до цеї цілі. Нашим ворогам потрібне наше роз'єднання, а нам потрібне об'єднання.

Любімо себе, як брат брата й сестра сестру! Тоді й зможемо допомогти самі собі, а також і нашому страдальному народові на його рідних землях.

О. ІВАН БРИКОВИЧ

У ПЕРШІ РОКОВИНИ СМЕРТИ 11 СЕРПНЯ 1952

Окружною дорогою наспіла — з чималим спізненням вістка, що недалеко від Станиславова помер перед роком о. Іван Брикович, парох с. Кривеньке, копичинецького повіту, відомий у цьому ж повіті громадський діяч.

Із рядів нашого галицького духовенства вийшло багато заслужених і високоідейних громадян: письменників, композиторів, педагогів, а перш усього щирих працівників над закріпленням національної свідомости серед українського селянства. Їх імена перейшли вже до історії нашого новітнього відродження. Саме одним із таких витревалих громадянських діячів був о. Іван Брикович, який всі свої сили присвятив на службу Богові й Україні. Походив Покійний з тернопільської родини, був рідним братом проф. Іляріона, заслуженого педагога й директора фабрики „Калина" в Тернополі. Вже перед першою світовою війною о. Брикович належав до близьких співробітників о. Северина Матковського, одного з найбільш активних громадян на терені Копичинеччини й Чортківщини. Після нашої політичної катастрофи в 1919 р. о. Брикович перейшов з українською армією на Велику Україну й там перебув цілу кампанію аж до трагічного відвороту, цей воєнний похід належав до найкращих спогадів з його життя. Нераз у крузі найближчої родини він розказував окремі епізоди з часів цеї кампанії, висловлюючися завжди з великим признанням про культуру й лицарськість людей нашого великого зриву.

Для ілюстрації наведу тут одну зі замітніших подій, яку о. Брикович пережив. Рік 1919. Галицька Армія переходила широкими шляхами через заэбручанське Поділля, нищена ворогом і тифом. Знаходила бодай ту радість, що місцеве українське населення зустрічало її незвичайно прихильно. В одному селі біля Балти ціла людність вийшла назустріч нашій армії, приймаючи незвичайно гостинно — як рідних, — своїх галицьких братів. Та випадки смерти наслідком тифу, траплялися вже чимраз частіше. Після постою наступив дальший марш на схід. Але встоятися вже не було сили; ще декілька важких тижнів і довелося вертатись відомою дорогою, через те само село недалеко Балти. І тим разом населення вийшло їм назустріч, але було його вже куди менше...

Зустрічав їх знова, як попереднім разом начальник громади та сказав: „Ми прийняли вас щирим серцем, але ви заплатили нам тяжко за це — принесли нам пошесть, багато моїх односельчан від неї померло. Та хоч би й друга частина нашого села мала вимерти, ми не завагаємося вас знову прийняти щиро, бо знаємо всі, за що ви воюєте й за кого гинете, — за Україну!"

Картина не записана історією, а життям! Само ж життя насувало більше таких епізодів, коли о. Брикович відвідуючи одної днини у лікарні хворих на тиф, несподівано побачив між ними свого рідного брата. Часи побуту на Великій Україні були для о. Бриковича таким глибоким переживанням, що він прохав своїх рідних, щоби у фелоні, в якому правив колись Службу Божу на наших східніх землях, зложено його колись у могилу...

Сам дуже добрий проповідник, нагадував залюбки своїм парохіянам у церкві всі важливіші моменти нашої недавньої історії: дату листопадового зриву, акт злуки земель, переходу через Збруч, трагічного повороту після нездійснених мрій і завжди заохочував до молитви за тих, що вже відійшли. За свої патріотичні проповіді прийшлося йому підчас польської окупації навіть дошкульно терпіти, коли то арештовано його й покарано тюрмою в Чорткові.

Можна вірити, що останню волю о. Ів. Бриковича сповнили його найближчі й похоронили його в тому фелоні, в якому він колись там, на заэбручанському Поділлі так гаряче молився за Україну!

М. Лемчук.

Чи дійсно „без керми і вітрил"?

(Закінчення зі стор 2-ої)

сповнила старокраєва преса. Коли йде про львівське „Діло", то воно не тільки друкувало щотижня „Економічний Огляд", про що згадав п. І. Кедрин, але теж поміщувало дуже часто, бувало й щодня, статті з економічною тематикою, розписувало конкурси на статті з господарськими проєктами, даючи тим поштовх до неодного доброго і корисного діла, або бодай до розвитку нашої економічної думки.

Про громадську ролю, що їх можуть і повинні грати українські бизнесмени, і про амбіцію „бути чимсь у громаді", написав п. І. Кедрин досить вичерпно і все, що написав, дуже влучне. Залишається тільки побажати, щоб його думки взяли собі до серця наші бизнесмени в ЗДА і добачували не тільки гроші і чеки в шуфлядах своїх контор, але теж інші вартості, ідейні вартості.

Насправді, то „керма і вітрила" є, тільки треба, щоб у різних місцевостях, зокрема в такому центрі, як Ню Йорк, підхопили їх міцні руки, хоч би кількох одиниць. Коли це станеться, то за кілька років напевно ціла справа виглядатиме краще.

В. Несторович

ПРОЛЕТАР У ФРАКУ

Андрей Громико (зліва), новий совєтський амбасадор в Лондоні, достосувався до „капіталістичних" звичаїв та одягнув фрак і циліндер, вибираючись, щоб представити свої креденційні листи в Букінґемському палаці. За ним — маршал дипломатичного корпусу Ґай Сейлсбері Джовнс.

З'їзд делеґатів Братства кол. дивізійників

Ми є свідками безперечного підйому, коли йдеться про справу т. зв. „дивізійної" проблеми, а зокрема її колишнього воєцтва на терені ЗДА. Свідчать про це щораз частіші і щораз об'єктивніші статті в американській пресі. До речі, треба признати, що українська преса тут об'єктивніше поставилась до справи Дивізії ніж часом навіть українська европейська преса. Чи причиною цього є віддаль, яка дозволяє на ширший горизонт, чи може більший спокій нервів, годі сказати — але факт, що про Дивізію в українській пресі ЗДА (очевидно, коли не брати до уваги комунізуючої бібулі) не писалося взагалі — або писалося об'єктивно. Тепер цей стан покращав ще більше і наближаємося вже мабуть до хвилини, коли і розум і серце українського громадянства матиме змогу вповні трафно оцінити чин вояків дивізії. Що серце оцінило влучно — доказом цього є величаві маніфестації — академії українського громадянства в ЗДА і Канаді. Сотні людей на Академіях Бродів в Торонто, Филаделфії, Шікаґо, Бофало, понад тисяча в Ню Йорку — все це свідчить, що вояки Дивізії згуртовані в „Братстві" успішно виконують своє завдання після війни — а саме хочуть зберегти чистою пам'ять поляглих товаришів та прийти з допомогою інвалідам та хворим.

„Братство кол. вояків 1 УД УНА", що діє на терені ЗДА вже майже два роки почало свою діяльність в Шікаґо. Опісля постали дальші станиці, в Филаделфії, Клівленді і т. д. Безсумнівно, праця цих станиць а зокрема найстаршої з них в Шікаґо, відограла немалу ролю в освідомлюванні українського громадянства щодо „проблеми дивізії". Також найбільше мабуть причинилися кол. Дивізійники з ЗДА до успішної видавничої діяльности „Братства" (книжка „Броди", місячник „Дивізійні Вісті", „Календар Українського Вояка, і т. д.). Неодин доляр вислано теж як допомогу хворим і інвалідам, кол. товаришам зброї. Однак проблеми, зокрема доомогового і організаційного характеру наростали і тому зовсім зрозуміло що зайшла потреба відбути Краєвий З'їзд делеґатів станиць з терену ЗДА. Такий з'їзд відбувся в днях 2 і 3 серпня в Клівленді, при участі делеґатів станиць й запрошених гостей. На з'їзд надіслали привітання численні українські установи при чому треба особливо відмітити незвичайно прихильне і ділове привітання від Українського Конґресового Комітету, ген. Павла Шандрука, кол. капеляна Дивізії о. канцлера М. Левенця з Парижу, Об'єднання бувших вояків Українців в Америці і т. д. Особисто привітав З'їзд від ЗУАДК його екзекутивний директор д-р В. Ґалан, якого не бракує ніколи на дивізійних виступах, починаючи ще з Ріміні. Особисто вітали теж з'їзд представники від місцевих установ як клітини ООЧСУ, філії Конґресового Комітету, ОБВУА і т. д.

З'їзд тривав два дні, проходив в дійсно діловій атмосфері при чому делеґати, яким проводила президія в складі ред. Олег Лисяк, сотн. Михайло Ліщинський і д-р Іван Коропецький вирішили ряд важливих організаційних та допомогових справ. Обрано Краєву Управу з Головою м-р Орестом Гордиським, заступником ред. Олегом Лисяком, секретарем інж. Ярославом Терлецьким, та скарбником інж. Іваном Скріою на чолі.

Після першого дня нарад відбулася в залі місцевої СУМА товариська зустріч з громадянством в незвичайно приємній товариській атмосфері.

Другий день нарад був присвячений статутовим змінам та резолюціям, які з'їзд схвалив одноголосно. В резолюціях З'їзд привітав центральні українські церковні та політично-громадські інституції та подано ряд цілей, до яких змагати будуть кол. вояки дивізії та засоби для їх досягнення. В резолюціях підкреслюється повну солідарність з діями УПА на Рідних Землях та стверджується готовість кол. вояків дивізії боротись активно за Українську Державність. Треба відмітити теж вислання телеграми привітання до їх Ексцеленції Єпископа І. Бучка з висловами синівської пошани, як до найкращого приятеля і випробованого опікуна кол. вояків Дивізії.

К. П.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ПРАВНА ОПІКА ЗУАДКОМІТЕТУ

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО МАЮТЬ КЛОПОТИ З ДОКУМЕНТАМИ!

Одним із найважливіших завдань, які виконав і виконує Злучений Український Американський Допомоговий Комітет — це правна оборона українських скитальців. Цю правну опіку перевів і переводить ЗУАДК у кожній країні, де жили чи живуть українські виселенці.

Для прикладу можна згадати бодай найголовніші інтервенції ЗУАДКомітету в обороні скитальців:

І так у 1945 році на інтервенцію ЗУАДКомітету переведено провірку надужить у скитальських таборах в Европі і припинено примусову репатріяцію українців „на родіну" до Совєтського Союзу. В цей спосіб ЗУАДК врятував тисячі українських біженців від совєтського насильства.

В 1946 році у висліді інтервенції ЗУАДКомітету визнано українську національність для означення українських скитальців.

В 1947 році допущено ЗУАД Комітет до офіційної праці серед українських скитальців у Німеччині й Австрії та й признано йому офіційне заступництво українців при Ді Пі Комісії і при Державному Департаменті в справах переселення.

На цьому офіційному становищі ЗУАДКомітет завжди і всюди боронив інтересів українських скитальців, допомагав їм у правному оформленні, як теж при одержанні горожанських прав — так інтервенціями в загальних справах відносно всіх українських скитальців, чи окремої групи, як і в поодиноких особистих справах.

Всіх цих заходів ЗУАДКомітету в обороні правного становища українських втікачів не счислити.

Вже в останньому часі ЗуАДКомітет перевів успішну інтервенцію в Еспанії в справі приїзду до ЗДА молодого українця, якого через його участь у колишній Дивізії „Галичина" зарахував консуль до ворогів ЗДА і позбавив права на переселення до цієї країни. Виясення ЗУАД Комітету, поперті документами, вплинули на зміну думки іміґраційних властей відносно цього іміґранта і він уже отримав візу від консуля на в'їзд до ЗДА.

Новому іміґрантові у ЗДА п. С. закинули, що він нелегально приїхав до ЗДА в рамках закону Ді Пі, будучи німецьким горожанином, і призначили його на депортацію. Пан С. мав адвокатів, проте таки програв справу. Справою зайнявся ЗУАДКомітет, зажадав нового переслухання і при допомозі американського конґресмена зі Стейту Ню Джерзі Р. В. Кейна домігся, що п. С. привернено право на побут у ЗДА і всі права, які йому забезпечує американська конституція.

Відомо Управі ЗУАДКомітету, що серед новоприбулих є особи, які зі страху перед вивозом до Совєтського Союзу, змінили були чи то прізвища, чи місця народження в документах і з такими документами зміненими прибули до ЗДА. Деякі з них мають з цієї причини клопоти, а з деяких різні ракетири витягнули на полагодження цеї справи великі суми.

Управа ЗУАДКомітету звертається до всіх українців, які мають якісь клопоти у правних справах, звернутись перш за все до своєї організації, до ЗУАДК. ЗУАДКомітет уже віддавна робить заходи, щоб американські власті поставились толерантно до тих осіб, які були змушені зробити якісь виправки у своїх документах і не зробили цього для затаєння чогось злого або з нечесним заміром, лише зі страху перед комуністичним тоталізмом.

Тому закликається всі особи, які мають якісь неясності в питаннях правного оформлення, звернутись із своєю справою передовсім до ЗУАДК. Кожний, хто має якісь клопоти у свойому побуті у ЗДА, нехай звертається у своїй справі з довір'ям до ЗУАДК на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

Управа ЗУАДКомітету робить заходи перед американськими властями для виправлення усіх законних формальностей.

Для задержання повної тайни просимо висилати письма в справах правної оборони лише в реєстрованих листах.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

УВАГА! АКРОН, О., І ОКОЛИЦЯ!

ЗАХОДОМ ЗЛУЧЕНИХ ВІДДІЛІВ УКР. НАР. СОЮЗА

— відбудеться :—

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 17. СЕРПНЯ
(SUNDAY. AUGUST 17, 1952)

FALCON LAKE
South Main Street Extention, Akron, Ohio.

Музика: Johnny Vadnal. — Багато несподіванок. Смачні укр. страви та добрі напитки.

Запрошуємо всіх Громадян Акрону й околиці прийти повеселитись.

Комітет.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 13-ти мільйонового майна організації!

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

—: зладив :—

ОЛЕКСАНДЕР ПАНЕЙКО

Це підручник для середніх шкіл і для самоосвіти.

— Ціна $2.00 —

Замовляйте у:
"SVOBODA"
P. O. Box 346
Jersey City 3, N. J.

УВАГА! УВАГА!

ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА КНИЖКА

Проф П. КОВАЛІВ

НАГОЛОС

В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ

Книжка призначена для шкіл, студентів, педагогів, письменників, поетів, промовців, проповідників, священнослужителів, дикторів, (спікерів), деклияматорів, акторів, співаків і всіх, хто вивчає чи в розмові вживає рідної мови й бажає говорити по-літературному.

ЦІНА: $0.75

Наклад книжки обмежений, тому поспішайте вислати замовлення разом з належитістю на адресу:

"SVOBODA", P.O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

УВАГА!
УКРАЇНСЬКА КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ
ім. Т. ШЕВЧЕНКА
ПІД МИСТЕЦЬКИМ ПРОВОДОМ В. БОЖИКА

приймає замовлення на слідуючі платівки (рекорди):

1. Альбом Ч. 1. — 6 плит, награні під проводом Г. Китастого в 1950 р $8.00
2. Альбом Ч. 2. — 6 плит, награні під проводом В. Божика в 1951 р. $9.00
3. Альбом Ч. 3. — 4 плити, колядки й щедрівки, награні під проводом В. Божика $6.00

Замовлення надсилати на адресу:
УКРАЇНСЬКА КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ
P. O. BOX 119 — HAMTRAMCK 12, MICH.

УКРАЇНСЬКІ БАТЬКИ! УКРАЇНСЬКІ ВЧИТЕЛІ!

Використайте час для навчання Ваших дітей української мови і письма на основі

НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО БУКВАРЯ-ЧИТАНКИ

МОВО РІДНА

Опрацьованого І. Корицьким і рекомендованого д-ром К. Кисілевським.

„БУКВАР-ЧИТАНКА" на своїх 192 сторінках має: 1) Посібник для учнів англо-мовних шкіл, за яким діти, що знають основи англійського письма, легко можуть засвоїти українську абетку; 2) Буквар; 3) Читанку. В текстах біля 200 рисунків і ілюстрацій!

ПОДРІБНА ЦІНА $2.00.

Замовлення враз з належитістю слати до:

"SVOBODA", P.O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ ДО ЮВІЛЕЙНОГО АЛЬМАНАХУ „СВОБОДИ"

У зв'язку з 60-літтям „Свободи", яке припадає на 15 вересня 1953-го року, в Редакції „Свободи" вже приготовляється до друку великий Ювілейний Альманах „Свободи" на 1953-тій рік. Альманах матиме багатий, ілюстрований зміст та появиться збільшеним тиражем вже з кінцем цього року. Тому, що власне зі „Свободою" найтісніше зв'язаний багатобічний розвиток політичного, культурного, організаційного та господарського життя американських українців впродовж повних 60 років, Редакція Альманаху рішили віддати більше місця на оголошення численних наших громадських організацій і установ, як теж тих багатьох наших бизнесменів, яким „Свобода" впродовж свого віку не раз ставала в пригоді. Не зважаючи на великий тираж видання та збільшені кошта друку, ціна оголошень залишається та сама, що й в попередніх роках: ціла сторінка — $50; пів сторінки — $30; чверть сторінки — $20; одна восьма сторінки — $12.50. Оголошення в Ювілейному Альманасі „Свободи" матиме не тільки велику практичну вартість для оголошених, але й загально-громадське значення. Всі оголошення до Альманаху висилати на адресу „Свободи" із дopискою „Альманах". Оголошення приймається найпізніше до кінця серпня ц. р.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

„Самопоміч" оживає!

Нова Управа дітройтської „Самопомочі" застала Товариство в невідрадному стані. Змінити цей стан, оживити Товариство — завдання нової Управи!

Справа нелегка, бо велика кількість членів відсунулася від праці, взагалі стала неактивна.

Управа скреслила 88-х членів, які залягали з вкладками роками, отже були непотрібним балястом Товариства.

Пожвавлено допомогу для наших залишенців в Европі (хворих, немічних, сиріт, старих віком). У липні зібрано 174 доляри і 65 центів на ту ціль. Тепер проходить черговa збірка (на УСХС).

Великим успіхом вже увінчалося спонзорування „Самопомочі" для створення кредитівки „Самопоміч" у Дітройті. До „Самопомочі" долучилися ще: Т-во Українських Інженерів, Українське Лікарське Т-во і Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, відділ у Дітройті. Вступні праці доведено так далеко, що вже 16-го ц. м. відбудуться основуючі збори цієї кредитівки. Є вже чартер на ведення її діяльности і є зв'язок з Федеральним Кредитовим Союзом, до якого наша кредитівка буде належати. Дітройт буде четвертим містом, де — по Ню Йорку, Филаделфії і Шікаго — зачне свою діяльність українська кредитівка.

На ще одну, незвичайно важливу ділянку звернула свою увагу „Самопоміч": на ділянку українського виховання і шкільництва. У Дітройті та ділянка є дуже занедбана! Тільки мале число нашої дітвори відвідує Українську Доповняльню Школу „Самопомочі"! Решта не вчиться ніде ні української мови, ні української історії, ні взагалі нічого з української культури!

„Самопоміч" скликає у неділю, 17-го ц. м., год. 5-та пополудні, до великої залі Українсько-Ам. Осередка при Карпентер, ч. 2965 шкільну нараду всіх українців, зацікавлених справою українського виховання і шкільництва. Не можна приглядатися безчинно, як наша дітвора винароднюється!

26-го м. м. відбулися сходини членів „Самопомочі". Делегат на 5-тий Конгрес УКК здав звідомлення з конгресу. Чергові сходини членів відбудуться 30-го серпня.

Перша доповідь — вже осіннього сезону — відбудеться 31-го серпня. Тема: „Здобуття Києва 31-го серпня 1919 року". В той спосіб відсвяткує „Самопоміч" цьогорічне „Свято перемоги".

е.

Сейнт Джосеф, Мо.

На працю УККомітету.

Уже третим наворотом прибули до нас гості з Дітройту, п. І. Кульчицький з дружиною і завжди при тій нагоді була якась збірка на народну ціль. Тепер відправлено панахиду по бл. п. Михайлі, братові п. І. Кульчицького, а по панахиді була перекуска у церковній галі, в часі якої п-ні Ю. Кульчицька пригадала, що маємо Народний Фонд, на який зложили по $2: І. Кульчицький і Д. Колега, а по $1: С. Юркевич, Ева Сенько, Мазуркевич, Рак, Дачишин, Сенко, Ю. Мізин, Ковалевич, о. Блажейовський, Щавінська і Ю. Кульчицька. Від себе посилаю цей свій Національний Даток за 1952 р. в сумі $10. Отже разом висилаю до УККомітету $25.

Степан Юркевич.

Часопис „СВОБОДА" повинен знаходитись в кожній українській хаті.

ПРАЦЯ

ОПЕРЕЙТОРИ

До машин пластичних виробів (пластики).
Досвід необов'язковий.
Автоматичні підвишки платні та „бонуси".
Змінні години праці.
Приймання в годинах 9—4.
Автобуси 31 і 32.
CELLUPLASTIC CORPORATION
50 Avenue L, Newark, N. J.

РОЗШУКИ

КАТЕРИНА ВЕРНЕЙ з с. Одрехова (болоня), пов. Сянік. — ПОШУКУЄ стрийка Стефана Верней. Хто-б знав про нього, або він сам, прошу подати відомість на адресу:
NICK. MALHIWSKYJ
29 N. 3rd St., — HUDSON, N. Y.

ПОШУКУЮ друзів з табору Цуффенгавзен, а зокрема Івана Лукавого, який мешкає десь в Ню Йорку, а також Миколу Ковалика. Відповідати прошу на адресу:
SAWKIW OLEKSA
Auf der Schanz No. 22, Zimmer 59
Ingolstadt a/Donau. W. Germany

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

НА ПРОДАЖ
Ресторан в Ню Йорку, нижче чотирнадцятої вул., Ест. У центрі найрухливішої торговельної дільниці міста. Тижнево торгує $2,500 і більше. У неділю замкнено. Умова винайму на 10 років. Ціна 25,000. Готівкою треба $15,000.
Це копальня золота!

Ресторан в Бруклині.
Тижнево торгує $850. Дешевий рент. Ціна $9,000. — Готівки треба $5,000.

Гросерня в Ню Йорку.
Тижнево $1,600—1,800. 4 кімнати для мешкання. Рент $70. Ціна $8,5000. Гот. треба $7,000.

Гросерня в Ню Йорку, торгує тижнево $1,250.
Продажна ціна — $6,500.

Гросерня в Вудгевен, Л. Ай.
Тижневий торг — $1,300. — 6 кімнат для мешкання. Рент — міс. $160. Умова винайму на 10 років.

За подрібнішими інформаціями телефонуйте: AT 9-6650
Wm. PASTUCK
Monessen, Pa

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

До Редактора „Свободи":

У зв'язку з листом інж. Петра Красноноса, поміщеним у Вашому щоденнику з дня 16. 7. 1952 р. ми, як ті, які в часі складання привіту п. Миколою Лебедем від УГВР були в тому куті залі, в якій був і пан Красноніс і другі, що пописувалися вигуками, заявляємо слідуюче:

1. Пан інж. Петро Красноніс не тільки, що не „старався запобігти цій демонстрації", як він пише в свойому листі, але був одним із перших, які її почали.

2. Окрім п. інж. Петра Красноноса, вигуками пописувалися ще три інші панове, з яких нам відоме тільки одне прізвище. Тому теж уважаємо, що ствердження п. Петра Красноноса, що „сотки делегатів повстали з місць і з вигуками масово почали опускати залю", ображує понад 700 присутніх делегатів, які ані не вигукували, ані не вставали з місць (вийшло біля 15—20 осіб).

3. Пан Микола Лебедь є офіційним представником УГВР на еміграції і в такому імені він виступав на конгресі УККА. Поведінка виявлена деякими присутніми є не тільки образою пана М. Лебедя, але в першу чергу інституцій, в імені яких він виступав: УГВР і УПА.

Остаємось з пошаною
І. Я. Хамуляк, Ярослав Клим.

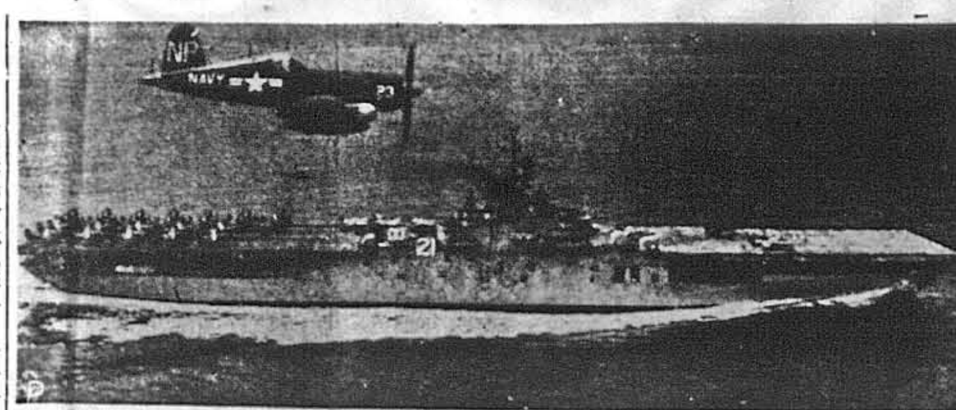
Хроніка українського життя

Посвячення Сумівського прапору в таборі

Шляйсгайм - Фельдмохінг

Неділя, 6 липня. Чудовий ранок. В таборі Шляйсгайм вже зранку помітний рух. Коло домівки СУМ'у збираються сумівці. Тут сьогодні велике свято, посвячення сумівського прапора. Згодом колона сумівців вирушає в напрямі церкви, де, під звуки державного гимну, підноситься вгору національний прапор.

Звідсіля колона марширує на Богослуження. Після Служби Божої священики Української Католицької і Православної Церков ідуть з процесіями на площу. Сумівці становляться в чотирокутник, і по короткій відправі український католицький парох о. Р. Левицький доконує акт посвячення сумівського прапора та виголошує палку проповідь. Парох УАПЦ о. Грановський править молебень і також посвячує прапор. Коротка і патріотична проповідь о. Грановського зворушує серця сумівців із Шляйсгайму, Мюнхену і Нюрнбергу, як також гостей з Центрального і Крайового Комітету СУМ'у, різних громадських установ та організацій та чисельного громадянства.

Вибух на літаконосці „Боксер" спричинив смерть 8 членів залоги. Вибух наступив на ракетовім літаку. При цьому знищено ще 12 інших літаків. Властивої причини нещастя досі не розслiджено.

АМЕРИКА ЗБЛИЗЬКА

ДЖАННІ РЕЙ

Коли ми вперше побачили його, кілька місяців тому, він усміхаючись сказав: запам'ятайте моє прізвище „Джанні Рей", ви мене ще не знаєте, і за кілька місяців Америка говорила про нього. „Лайф" та інші журнали помістили фотографії та описували техніку його виступів на сцені, подивляли цього селянського сина з Орегону, що, не маючи великого таланту ані співацьких здібностей, став за короткий час сенсацією театрів і нічних клюбів.

Джанні Рей це приклад, що можна осягнути у вільній країні, маючи сильну волю і бажання вибитися. Це приклад, що значить віра у власні сили. З нікому невідомого фортепіянового грайка, цей 25 літній юнак, співак, що напівглухий на оба вуха, зумів за короткий час вибитися на американську славу, що сьогідні заробляє 7.000 долярів на тиждень і застановляється, чи прийняти йому оферту кінового виробництва, що оферує йому за один фільм 100.000 дол.

Джанні Рей, властиво не співак, заявляє критика. Він, щось нового, він клявн. Співаючи своїм слабким голосом сентиментальні пісні, він вкладає в них всю свою душу, ціле серце. Він плаче співаючи, руками, рве волося з голови. Напів-глухий, сам акомпаніює при фортепіяні, зриваючись інколи на рівні ноги, щоб звернутися до публіки і показати їм, як переживає це, про що співає: „Плач", „Маленька хмаринка, що плакала", „Я проводжу мою дівчинку домів".

Джанні Рей, новинка, але не випадкова. Його шлях, це шлях Сірса і Робука, Файрстонів, усіх власників великих супер-маркетів: показати публіці щось нового, знати чого хочеться, мати сильну волю, а тоді успіх запевнений.

Публіка шаліє, побачивши Джанні Рея на сцені. Його виступи в Шікаго, Вашингтоні, Филаделфії і врешті в клюбі Копакабана і театрі Парамавнт в Ню-Йорку, це найвищий успіх, якого тільки актор, мистець чи співак можуть собі бажати. Молодь, головно дівчата, обожають його, штурмують його за автографами, хочуть з ним говорити. У Филаделфії, напр., його мусіли переодягнути в поліційний однострій, бо товпа його прихильників була така велика, що побоювалися, що він не зможе пробитися через неї.

М. В. Дольницький

Уранова лихоманка охоплює Австралію

Мелбурн, Австралія.—Найбільшим успіхом користається тепер у Австралії брошура, видана урядом країни під заголовком: „Як знайти уран?" Найрізніші верстви населення країни цікавляться цією проблемою, а особливо пильно вивчають поради, як відшукати уран особи, що не працюють постійно та шкільна молодь, що має досить вільного часу під час вакацій. Завдання усіх цих добровільних-пошукувачів, — винайти нові поклади урану, що дуже можливо з огляду на багаті запаси цього первня, що досі вже знані. Урановy гарячку посилює ще обіцянка уряду виплатити високу грошеву нагороду в 56 тисяч долярів відшукачеві радіоактивних покладів. З досі знаних в Австралії родовищ урану, найбільші знаходяться й можуть ще знаходитись в Радіум Гил в південній частині країни та в Рам Дхунгл в північній частині Австралії. Дотеперішні відомості й імовірні припущення дають всі підстави сподіватися, що Австралія стане одним з найбільших продуцентів атомних матеріялів.

ОДНО З МОЇХ ВРАЖЕНЬ
(Міннеаполіс, Мінн.)

Прибувши з Кентоки до Міннеаполіс, переїздили ми попри гуртожиток Міннесотського Університету і несподівано побачили привітливу крамницю, напис якої вказував, що там є щось українське. Зупинили автомобіль і висіли та побачили у вікні крамниці багато гарних річей, українську вишивку та кераміку.

Зайшовши до крамниці довідались ми, що властителькою є п-ні Марія Процай, а теж і про те, як з любови до свого рідного мистецтва, спершу в приватному домі, дійшлося згодом до першої крамниці, яку можна з гордістю зарекомендувати кожному американцеві. Мене взяла за серце сама вже назва „Юкрейнієн Гіфт Шап", бо як багато творчости духа нашого народу пропадало досі під назвою „рошієн". Більшість предметів у крамниці це робота самої п-ні Процай та її трох доньок. Вони вже здобули не одне признання на багатьох виставках. В крамниці я теж бачила колекцію творів, малюнків та різьби наших давних і новоприбулих мистців.

Можу тільки побажати п-ні Процай, добре відомій з її громадської праці, щоб ця крамниця знайшлася якнайскорше в самому „серці" міста. Цей український склеп та його мила властителька були для мене і мого мужа одним з найкращих спогадів з міста Міннеаполіс.

Ліда Придаткевич

Листування Редакції

І. М., Бруклин, Н. И. — Ми тільки проголошуємо ту частину збірки, яка вислана на такі установи як УКК чи ЗУАДК. Тому проголошуємо з похорону тільки $26, бо $10 вислано на іншу ціль.

БУРЕВІЙ У СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ

Ню Йорк. — Над південною частиною стейту Ню Джерзі у минулу неділю пролетів короткий, але небезпечний буревій, що спричинив цій околиці значні шкоди. Буревій розпочався біля 11 години у день на обширі Бурлінгтон біля форту Дікс й помчав у північно-східному напрямку, руйнуючи легкі будівлі, вириваючи дерева та розкидаючи рухомі предмети. Буревій пройшов вузькою — біля однієї милі — смугою й повздовж сорока п'яти миль. Обраховано, що швидкість вітру сягала восьмидесяти двох миль на годину.

ЛЮДИ ЗНОВУ БАЧИТИМУТЬ ЛІТАЮЧІ ТАРІЛКИ

Директор Гайден Планетарія заявляє, що в перших днях цього тижня знову багато людей будуть наделилати вісті про те, що вони „бачили" літаючі тарілки. Але це не будуть жадні штучні лети, тільки це будуть падати метеори. Вони зачнуть падати в суботу, 9 серпня, а найбільше їх падатиме в вівторок 12 серпня, від півночі до світанку. Таке заявив директор згаданої інституції, Роберт Р. Колес.

ДОБРІ ВІСТІ ПРО АСТМУ

Чи АСТМА це добрі вісті? Ні! Одначе сповіщають, що лік, знаний як ПЕННИЛ—PENNYL, дає швидку, чудову злагоду для терплячих від астми. Вістки кажуть, що астматичні атаки свисту в грудях, кашлю, вдушливости й важкого віддиху можна застановити заживанням однієї помітної медицини. Багато осіб, що її заживаються, були давніше безпомічні в часі вдушливих нападів, а тепер радісно проголошують, що вони зазнають полекші після зажиття кількох доз.

Якщо ви теж мучитеся від нападів, астми, астматичного кашлю і вдушливости, зажийте якість ПЕННИЛУ. Можете дістати його по спеціяльній ціні, коли виплете оцей вирізок до OREGON DRUG PRODUCTS, Dept. 34, Peekskill, New York. Звідти вишлють вам дві тридоларові пляшки лише за $5.00, а це знижка $1.00 на правильній ціні. Не треба посилати грошей, а заплатіть просто листоноші при доставі. Одначе зробіть це негайно, бо припас обмежений для спеціяльної ціни.

Ім'я ____
Адреса ____
Місто ____ Стейт ____

Професійні оголошення

Dr. Med. R. TYLBOR
59 E. 3rd St. (коло 2nd Ave.) NYC
Tel. GRamercy 5-3993
Внутрішні недуги Flouroscony, X-Ray, Electrocardiograph, Analysis. Переводимо аналізу крови для супружих дозволів.
Офісові години: щодня 1-3 і 5-8 p.m. В неділі від 10-2 попол.

ДР. М. МАЙЗЕЛЬ
лікар зі старого краю, говорить по українськи, багато років успішно лікує гострі й застарілі недуги мужчин і жінок — недуги нирок і сечевого міхура, ніг та загальне ослаблення. Лічення застріками пеніцилін та інших лікарств. Аналіза крови, сечі і інших виділень. Аналіза крови для супружих дозволів.
107 E. 17th St., NEW YORK CITY
коло 4-ої Евеню і Union Sq.
Години: Щодня 10—1, 4—7; в суботу 10—1, в неділю зачин.
ЕГЗАМІНАЦІЯ $3.—

ДР. ДЕРУГА
З европейським дипломом.
Недуги міхура, шкіри, крови й недомагання тазових органів.
Нервовість, Ослаблення залоз, Катаральний стан, Структура, Ульюс (боляк).
ОГЛЯДИНИ й БАДАННЯ КРОВИ $3.00.
У будні: 10—2 й 4—9 години.
128 EAST 86th STREET
Над зупинкою підземки Лексінґтон Евеню.
• Центральне положення, догідний доступ звідусіль.
• Окремі жадальні для жінок.

IVAN FRANKO'S "MOSES"
With a biographical sketch of IVAN FRANKO
by STEFEN SHUMEYKO
Translation:
by WALDIMIR SEMENYNA
Price 50 cents.
"SVOBODA" BOOKSTORE
83 Grand Street
Jersey City 3, N. J.

„УКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВА"
з відповідальністю уділами в Ню Йорку
повідомляє про смерть активного члена кооперативи й ін. установ та заслуженого громадянина тутешньої громади
СЕМЕНА УГОРЧАКА
що наступила 31. липня 1952 р. — Вічна Йому Пам'ять!

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONRITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

З. БЕРЕЗОВСКІ
УКР. ПОГРЕБНИК
УПРАВИТЕЛЬ
BERRY FUNERAL HOME, Inc.
525 East 6th Street,
New York 9. N. Y.
Phone ALgonquin 4-5746
Дві нові в модернім колоніяльнім стилю каплиці.
Першорядна обслуга в усіх похоронах без різниці маєткового стану.
ІВАН БРОЩАК, нотар.

ВЖЕ ВИЙШОВ З ДРУКУ І ПРОДАЄТЬСЯ
Ч. 1.
„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ЗБІРНИК"
який видає Вільна Українська Академія Наук в ЗДА з метою дати громадянству образ теперішнього стану літератури, науки й мистецтва поза межами України.
Ціна $2.00.
Замовлення просимо надсилати на адресу:
"SVOBODA", P. O. Box 346. Jersey City 3, N. J.

САЛЬОН КРАСИ „МАРИКА"
Щоденні години: від 9. рано до 8. вечір.
318 EAST 6th ST.
(Bet. 1st & 2nd Ave.)
NEW YORK 3, N. Y.
Telephone:
GRamercy 5-7244

ПЛАСТИНКИ „СТИНСОН"
Плити „Стинсон" продаються у всі частини світу. Ми маємо найбільший вибір найкращих українських плит в Америці.
Вимагайте в Вашого продавця грамофонних плит повний безплатний каталог українських і російських плит фірми „СТИНСОН". Якщо в нього не знайдеться нашого каталогу, то пишіть до нас безпосередньо на адресу:
STINSON records
UNION SQUARE MUSIC SHOP, Inc.
27 Union Square West, N.Y.C 3, cor. E. 16th Street, Dept. U. S.

ШЕВЧЕНКО
Річник I.
— видання —
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК В США
Ціна 50 центів.
Набувати в книгарні
"SVOBODA"
81-83 Grand Street,
Jersey City 3, N. J.

Найкращі та у різних смаках
ЛІМОНАДИ І ВОДИ СОДОВІ
поручає українська фабрика
M. K. M. BEVERAGES Co.
Жадайте у всіх українських крамницях і на всіх імпрезах тільки лімонад і вод содових одинокої української фабрики
M. K. M. BEVERAGES Co.
31-13 Newtown Ave., — Astoria, L. I. C., N. Y.
Tel.: RAvensweed 8-8299

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Зарядже погребами по ціні так низькій як $150
Обслуга чесна і найкраща
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
Dignified funerals as low as $150.
Tel.: GRamercy 7-7661

ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ!
Знана кушнірська фірма
ВУЙКІВ І КОПЕЦЬ
на місяці — серпень і вересень влаштовують
ВИПРОДАЖ УСЯКОГО РОДУ ФУТЕР
Небувала нагода набути футро по найдешевшій ціні!
Просимо зайти й переконатися, що наш товар найкращий, а ціни найдешевші. — Переробляємо всякого роду футра, жакети, нагортки й тим подібне. — Адреса фірми:
WUJKIW & KOPIEC, INC.
111-115 EAST 7th STREET — NEW YORK 9, N. Y.
(Між 1-ою й „А" Евнями)
Телефон: SPring 7-8710

Перевози — місцеві — Далекобіжні
УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕВОЗОВЕ БЮРО
В. Е. БОГАЧЕВСЬКИЙ
335 E. 6th STREET, NEW YORK 3, N. Y. — Tel. OR. 3-2484

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НЕДІЛЬНЕ ВИДАННЯ „СВОБОДИ"
Якщо Ви хочете мати щонеділі цікаві оповідання й інші літературні твори наших письменників, репродукції творів наших мистців, наукові статті наших учених, критичні оцінки нових видань, відомості про нові винаходи в царині техніки, розвагові матеріял тощо, передплачуйте наш тижневик, що виходить регулярно від 2. березня цього року.
Українська молоде! Знайомся з рідною культурою через наш тижневик! Не забувай, що це твоя національна повинність!
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ ТАКІ:
На рік у ЗДА ....$3.75 На рік у Канаді $4.25
На пів року у ЗДА ....$2.00 На пів року у Канаді $2.25
Передплату надсилати на адресу:
"SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J., U. S. A.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 2892. Смертельний передпоказ.

LATER, M'LUNGA CONDUCTED THEM TO THE AUDIENCE CHAMBER WHERE MERALA AWAITED THEM. "HEAR THE DECREE OF PAHN-AHLUK, TARZAN," SHE ANNOUNCED. "YOUR FRIENDS AND CAPT. WEST'S NIECE MAY GO. YOU WILL REMAIN!"

"NO!" WEST CRIED. "WE WILL NOT ALLOW TARZAN TO SACRIFICE HIMSELF FOR US!" "THEN YOU WILL ALL REMAIN -- AND DIE!"

"YOU WISH TO SEE HOW YOU WILL DIE, CAPTAIN WEST? THEN COME WITH ME, ALL OF YOU."

Пізніше М'Люнга запровадив їх до авдієнційної залі, де Мерала їх очікувала. „Вислухай рішення Пан-Аглюки, Тарзане", вона проголосила. „Твої приятелі і племінниця кап. Веста можуть відійти. Ти залишаєшся!".

„Ні!", закричав Вест. „Ми не дозволимо Тарзанові жертвуватися за нас!". „Так ви всі залишитеся і згинете!".

„Чи ви бажаєте бачити, як ви згинете, капітане Весте? Так ходіть зі мною ви всі!". ком.